

discover FREEDIVING

Η ιστορία της ελεύθερης κατάδυσης
Μέρος Α'

ΚΕΙΜΕΝΟ: Φοίβη Σκοτίδα, PHOTO: Αρχείο Deep Magazine

Οι αρχαίοι, οι ρωμαίοι και τα μαργαριτάρια

Δε γνωρίζουμε αν ο homo sapiens βούταγε και για τη μαγεία της ελεύθερης κατάδυσης, πάντως το σίγουρο είναι ότι από αρχαιοτάτων χρόνων, ο άνθρωπος όλο και κάτι έψαχνε στη θάλασσα. Ακράδαντες αποδείξεις απολιθωμάτων, τοιχογραφιών και ευρημάτων, συλλαμβάνουν τον άνθρωπο να μαζεύει κοχυλάκια στη Βαλτική 7000-10.000 χρόνια πριν. Περί το 4500 εντοπίζεται στον Τίγρη και στον Ευφράτη, ενώ από το 3000 π.Χ. όλη η Μεσόγειος ακτή μάζευε από χταπόδια, καβούρια μέχρι και μαργαριτάρια. Εννοείται ότι και οι αρχαίοι Έλληνες είναι μπλεγμένοι στην υπόθεση. Και κρίνοντας από τις καθημερινές τους συνήθειες, βουτάγανε πολύ. Ας πάρουμε π.χ. τα ρούχα τους. Η μόδα τότε επέβαλλε χιτώνες σε κόκκινο της πορφύρας. Μόνο που το 1 γραμμάριο μιογιάς, απαιτούσε 8,500 πολτοποιημένα γαστερόποδα και άλλες τόσες βουτιές. Τα δύστυχα αυτά μαλάκια περιέχουν μία φλεβίτσα που βγάζει μια κόκκινη μύξα. Τα αρχαία ρούχα ήταν αντί-οικολογικά και τις πρώτες μέρες βρωμάγανε πολύ. Επίσης γνωρίζουμε ότι αρχαίοι Έλληνες ξεκοιλιάζονταν στα αφροδισιακά. Ευρέθησαν συνταγές με μύδια, στρεΐδια και αστακομακαρονάδες, τις οποίες αντέγραψαν οι Ρωμαίοι αργότερα και πλάσαραν για δικές τους συνδυάζοντας τις με φακές και άλλες τέτοιες απδίες. Το σφουγγάρι είχε επίσης μεγάλη πέραση. Εμείς το χρησιμοποιούσαμε για να πλενόμαστε ενώ οι Ρωμαίοι έφτιαχναν ποτηράκια για το κρασί τους (είναι τρελοί αυτοί οι Ρωμαίοι). Πέρα από τα κλασσικά, είχαμε πάρε master στο να βυθίζουμε εχθρικά καράβια. Ο Όμηρος, ο Ηρόδοτος, οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου, αλλά και ο Θουκυδίδης το αναφέρουν ξεκάθαρα: είχαμε κάνει τα Περσικά

Η ταινία που έκανε την Ε.Κ. γνωστή στο ευρύ κοινό.

πλοία κόσκινο. Ότι βούλιαζε, το λεπτατούσαν αργότερα μισθοφόροι ελεύθεροι δύτες, οι οποίοι μάλιστα στη Ρόδο φημολογείται ότι σύμφωνα με κρατικό νόμο, πληρώνονταν με το μέτρο. Όσο βαθύτερα, τόσο καλύτερα –φοβερός νόμος. Ακόμα, σύμφωνα με τις Ιστορικές πηγές και ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν δεινός δύτες, αλλά και οι Ρωμαίοι αργότερα, και οι Βυζαντινοί πολύ αργότερα.

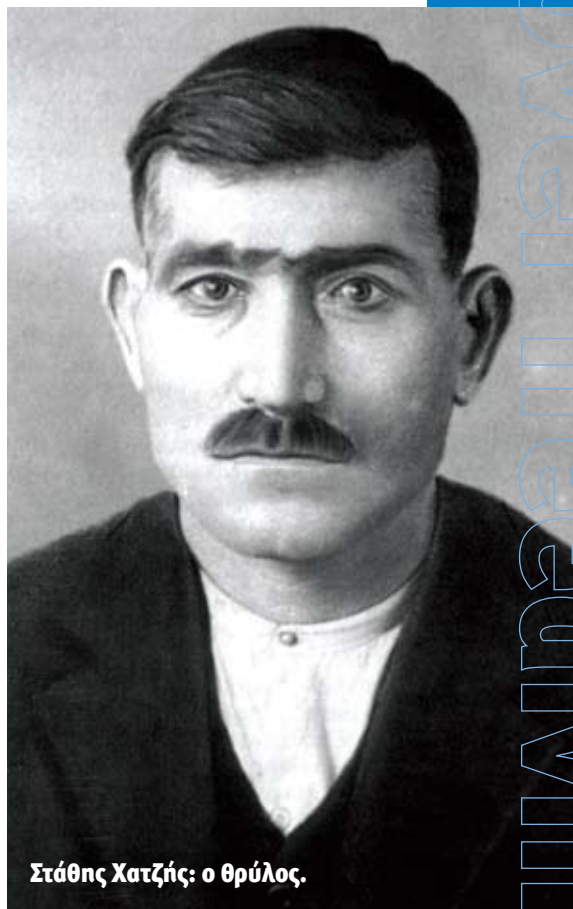
Από τις παραπάνω καθαρά φαλλοκρατικές κοινωνίες, περνάμε στην ανατολή του 18οο. Το φαί στο τραπέζι το έφερνε γυναίκα. Ο λόγος ήταν ότι το φαί, βρισκότανε 20 μέτρα κάτω από τα παγωμένα νερά του Ειρηνικού. Και εκεί που οι άντρες έβαζαν το δαχτυλάκι τους και πάγωναν - το αίμα λίπος δε γίνεται, οι γυναίκες βουτάγανε τσίτσιδες και μάλιστα κρατούσαν την αναπνοή τους έως και 2 ολόκληρα λεπτά. Συλλέγανε πολύτιμα μαργαριτάρια και οτιδήποτε άλλο τραγώτανε. Η επαγγελματική μόδα επέβαλε τρύπια τύμπανα και στην καλύτερη περίπτωση (ή χειρότερη, όπως το πάρει κανείς) φορούσαν κάτι υποτυπώδες στολές-μπικίνι, ίσα-ίσα να κρύβονται τα επίμαχα. Στην Ιαπωνική τους εκδοχή λέγονταν Ama και στην Κορεάτικη Haeyeo. Και οι δύο ονομασίες σημαίνουν κυριολεκτικά «άνθρωπος της θάλασσας». Τώρα τελευταία κυκλοφορούν και μερικές με κάτι ημιδιαφανείς άσπρες στολές, αλλά αυτές δεν πιάνονται γιατί είναι για τους τουρίστες.

Λίγο πολύ όλος ο παραθαλάσσιος κόσμος επιδιόταν σε ερασιτεχνικές καταδύσεις. Η ουσιαστική όμως εξέλιξη της ελεύθερης κατάδυσης στη μορφή που τη γνωρίζουμε σήμερα ξεκινάει στις αρχές του αιώνα στην Ελλάδα, στ' ανοιχτά της Καρπάθου...

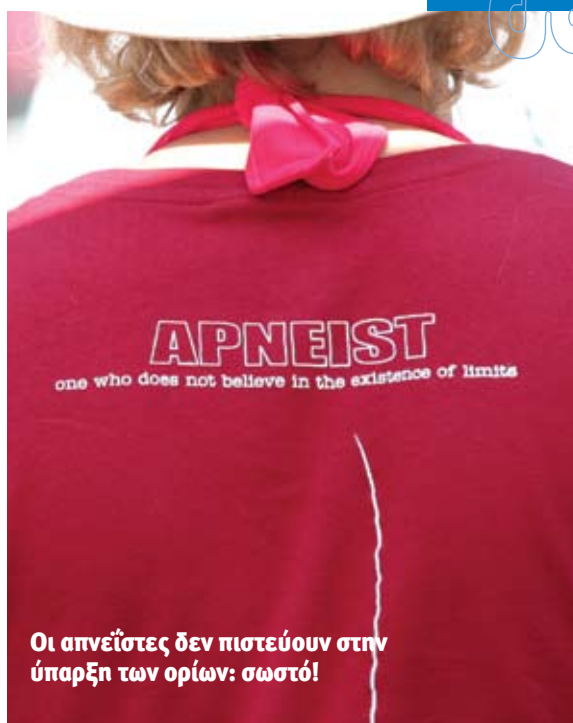
Ο Χατζηστάθης, ο Boyle, και οι γιατροί τρελάθηκαν.

Στον κόσμο των ναυτικών μύρια όσα θεωρούνται γρουσουζιά, αλλά 3 κυρίως δεν πρέπει να συμβούν ποτέ στο πλοίο σου. Να αλλάξεις το όνομα του, να πατήσει πάνω του το πόδι της γυναίκα, και να χάσεις την άγκυρα του. Το τελευταίο κακό συνέβηκε στο Ιταλικό πολεμικό Βασίλισσα Μαργαρίτα στην Κάρπαθο, στις 14 Ιουλίου του 1913. Οι Ιταλοί ρώτησαν και οι ντόπιοι πρότειναν ανεπιφύλαχτα το Στάθη Χατζή από τη Σύμη. Ο υποψήφιος σωτήρας τους ήταν 60 κιλά κόκαλα, μισόκορφος (είχε μόνο ένα τύμπανο και αυτό τρύπιο), καρδιακός (έπασχε από εμφύσημα) και ανίκανος να κρατήσει την αναπνοή του πάνω από 1 λεπτό (εκτός νερού). Όμως ο Στάθης Χατζής, φόρεσε το μπανιερό του, πήρε μια πέτρα αγκαλιά, και μετά από μερικές μέρες και κάμποσες βουτιές στα 60 με 80 μέτρα, η άγκυρα ευρέθη. Οι Ιταλοί ετοιμάστηκαν να αδειάσουν τα πορτοφόλια τους στα πόδια του. Αλλά ο Στάθης Χατζής ζήτησε μονάχα λίγη μπογιτσα να βάψει τη βάρκα του. Η ιστορία θα έκλεινε με happy end αν δεν υπήρχαν οι κακές γλώσσες. Οι ρημάδες λένε, ότι η πληρωμή με την μπογιτά είναι μπαρμπούτσαλα. Μια προπαγάνδα υπέρ του τίμιου και αγνού ψαρά που κάνει το σκατό παξιμάδι. Γιατί στην πραγματικότητα ο Στάθης Χατζής ήταν δυναμίτικας και ζήτησε νόμιμη άδεια να ταΐζει τα ψάρια δυναμίτιδα. Οι συγγενείς του πάντως διαφωνούν καθέτως (εμείς δεν ξέρουμε).

Η ανωτέρω ιστορία είναι απόλυτα αληθινή και καταγεγραμμένη στα Ιταλικά αρχεία. Το πρώτο ωστόσο επίσημο ρεκόρ

Στάθης Χατζής: ο θρύλος.

Οι απνεϊστες δεν πιστεύουν στην ύπαρξη των ορίων: σωστό!

Δύτιρες Αμα στα '50s.

Tanya Streeter. Μια σύγχρονη recordwoman.

Η yoga βρίσκει απόλυτη εφαρμογή στην Ε.Κ.

ελεύθερης κατάδυσης έγινε 30 χρόνια αργότερα. Πρωταγωνιστής αυτή τη φορά ένας Ούγγρο-Ιταλός αεροπόρος και τρανός ψαροτουφεκάς, ο Raimondo Bucher. Το 1949, δήλωσε ούτε λίγο ούτε πολύ ότι θα επιχειρήσει ελεύθερη κατάδυση στα 30 μέτρα. Οι γιατροί τα έβαλαν κάτω και του ανακοίνωσαν ότι σύμφωνα με τις πρόσφατες ιατρικές ανακαλύψεις, στα 30 μέτρα ήρθε το τέλος. Προφανώς δεν είχαν ακουστά το Χατζησοτάθη. Είχαν όμως ακουστά το νόμο των αερίων του Boyle*, και υπολόγισαν ότι σε αυτό το βάθος, τα πνευμόνια του Raimondo και συνεπώς ο Raimondo θα γίνουν σκόνη και θρύψαλα. Ο Boyle το 1664 που έγραψε το σχετικό νόμο, παρέλειψε να διευκρινίσει ότι αναφέρεται στους μελλοντικούς μπουκαλάκηδες και ουχί στους ελεύθερους δύτες, που διατηρούν ακέραιο το δικαίωμα τους στο καταδυτικό αντανακλαστικό*. Παρόλη την θανατική του καταδίκη, ο Raimondo Bucher τους αγνόησε παραδειγματικά. Και επειδή ο καταδυτικός εξοπλισμός του ήταν για τα μπάζα, χρειάστηκε να προσπαθήσει 2 φορές (την 1^η, από την πίεση του έφυγε η μάσκα –αν λεγόταν μάσκα αυτό το λαστικένιο πράγμα που φόραγε). Στα λοιπά αξεσουάρ του συγκαταλέγονταν ένα ζευγάρι πεδιλάκια τόσα δα, τελευταίο μοντέλο του 1933*, κάτι τρύπια γάντια και ένα υπέρβαρο ψαροτούφεκο εποχής σε ρόλο εναλλασσόμενου. Τα κατάφερε και κέρδισε επάξια τον τίτλο του βαθύτερου ανθρώπου στον κόσμο (και 50,000 ιταλικές λίρες, στούχημα που είχε βάλει με το δύτη ασφαλείας). Το άρθρο δημοσιεύτηκε στους Times και οι γιατροί δεν πίστευαν στα αυτιά τους. Το ξνασκέφτηκαν και αποφάσισαν ότι τελικά πρέπει να περάσει τα 30 μέτρα για να έρθει το τέλος. Ο Raimondo, που από τα 30 μέτρα δεν είδε το Χάρο να τον περιμένει στα 31, το 1952 τους αγνόησε πιο παραδειγματικά και πραγματοποίησε νέα κατάδυση ρεκόρ στα 39 μέτρα. Οι γιατροί τραβούσαν τα μαλλιά τους, ενώ 10 χρόνια μετά έσκισαν τα πτυχία τους. Τότε εμφανίστηκε ένας άνθρωπος που έμελε να μείνει θρύλος στην ιστορία της ΕΚ. Ο Ιταλός Enzo Majorca, που το 1962 βούτηξε το ταμπελάκι του από το βάθος των 51 μέτρων. Και αυτή ήταν μόνο η αρχή. Υπήρξαν διάφοροι άλλοι αθλητές που έκαναν το πέρασμά τους προσθέτοντας σιγά-σιγά μέτρα στο σκοινί του Majorca, όπως ο Americo Santarelli, ο Teteke Williams και ο Bob Croft. Αλλά αυτός που τον έκανε πραγματικά να χάσει τον ύπνο του, βγήκε στην επιφάνεια το 1965. Ο χειρότερος του εφιάλτης ήταν Γάλλος και λεγόταν Jacques Mayol.

Ο Mayol, ο Majorca και το απέραντο γαλάζιο.

Ο Jacques Mayol γεννήθηκε το 1927 στη Σαγκάη από Γάλλους γονείς. Δε διέθετε τα σωματικά χαρίσματα του mr.muscle, αλλά οι φιλοσοφικές του πεποιθήσεις ήταν κλάσης master Yoda και βάλε. Επί σχεδόν 20 χρόνια, έκανε το Majorca να τρέξει στον προμηθευτή σχοινιών του κάθε τρεις και λίγο. Μόνο που δεν τίθετο θέμα ανταγωνισμού. Ο Mayol ήταν πολύ απασχολημένος με τη συγγραφή του βιβλίου του «Homo Delphinus*» για κάτι τέτοια. Απλά και μόνο, ο Majorca χαλάρωνε καλύτερα αν από πάνω του στέκονταν και πέντε συνεργεία με δημοσιογράφους, και φωτογράφους. Η ιστορία ξεκίνησε με τα 51 μέτρα του Majorca. Ο Mayol τα είδε και απάντησε με 60. Αργότερα 62 μέτρα ο Majorca, 70 ο Mayol, 72 ο Majorca και πάει λέγοντας μέχρι που στις 23 Νοεμβρίου το 1976, ο Mayol έσπασε το φράγμα των 100 μέτρων. Το σκορ Σαγκάη-Ιταλία έκλεισε τελικά με 105 -101.

Οι παραπάνω προσπάθειες, ανήκουν στην κατηγορία των

εναλλασσόμενων βαρών ή σε κάποιες παραλλαγές no limits. Σταδιακά, όμως, ο εξοπλισμός αναβαθμίστηκε. Κυκλοφόρησαν τα πρώτα πέδιλα για ελεύθερη, οι στολές νεοπρέν ήταν γεγονός και επιτέλους δε χρειάζονται ένα κουβά αέρα να εξισώσεις τη μάσκα σου. Προέκυψε έτσι μια νέα κατηγορία, τα σταθερά βάρη, που έμελλε να γίνει και η βασική στην ΕΚ. Οι αρχικοί κανονισμοί ήταν απλοί και ρητοί: ου ακουμπήσεις το σκοινί, ου πάθεις black out, και όσα κιλά κατεβάσεις, τόσα θα ανεβάσεις. Το πρώτο επίσημο ρεκόρ στα σταθερά έγινε και πάλι από ένα Ούγγρο-Ιταλό, τον Stefano Makula το 1978 στα 50 μέτρα. Ο Majorca και ο Mayo με την παλιά τους τέχνη κόσκινο, ξεκίνησαν το γνωστό τους τροπάριο. ο Mayo πρώτος και πάλι έσπασε το φράγμα των 60 μέτρων το Νοέμβριος του 1981. Όλα αυτά τα πήρε ο κύριος Luc Besson, πρόσθεσε μία γκομενίτσα και έφτιαξε την πλέον διάσημη ταινία του «The big blue*»- Το απέραντο γαλάζιο. Έκτοτε, όταν λες ότι κάνεις ελεύθερη κατάδυση, εννοείς ότι κάνεις όπως στο απέραντο γαλάζιο.

Με το «The big blue» προέκυψαν ένα σωρό αθλητές. Ανάμεσα τους και οι κορυφαιοί Ripin και Pelizzari, οι οποίοι αναμένεται να πρωταγωνιστούν στο «The big blue Returns». Συνέχισαν την ιστορία Majorca- Mayo, με απίστευτες βουτιές σε βάθη ασύλληπτα για τα δεδομένα της εποχής. Με τη (σχετική) διάδοση της ελεύθερης κατάδυσης, συγκεντρώθηκαν ένα σωρό νέες γνώσεις, ιατρικές διαπιστώσεις, τεχνικές θεωρίες και οργάνωση πατάτα. Αποκλειστικός επίσημος φορέας δεν υπήρχε και τα βασικά είχε αναλάβει η CMAS*. Η CMAS όμως θεωρούσε ότι το νόημα της ζωής κρύβεται στις μπουκάλες. Αποφάνθηκε δε ότι οι ελεύθεροι δύτες ήταν επικίνδυνοι –κυρίως για τους δύτες ασφαλείας της, άσε που κόστιζαν και ένα σωρό λεφτά. Εν ολίγοις, σταμάτησε να αναγνωρίζει ρεκόρ και αποφάσισε ότι στο εξής οι ελεύθεροι δύτες θα χρησιμοποιούν μόνο ως πειραματόζωα σε επιστημονικές έρευνες. Μικρό το κακό, γιατί πέραν του ότι ο Majorca εκνευρίστηκε, η αφορμή για την ίδρυση ενός νέου φορέα αποκλειστικά για ελεύθερη, είχε δοθεί οριστικά...

***1: Ο νόμος των αερίων του Boyle (αλλά και του Mariotte που τον ανακάλυψε ξανά το 1676) λέει ότι $pV=k$, δηλαδή ότι υπό κανονικές συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας, το γινόμενο της πίεσης και του όγκου ενός αερίου παραμένει σταθερό.**

***2: ο άνθρωπος σε οικονομικό mode ενέργειας όπου συμβαίνουν τα εξής καλά: αγγειοσυστολή, βραδυκαρδία, συστολή σπλήνας και αιμοσυγκέντρωση από τα άκρα στο θώρακα.**

***3: Το 1933 ο DeCorlieu πατεντάρισε το “Lifesaving and Swimming Propelling Device” του, ή αλλιώς βατραχοπέδιλο.**

***4: Το συγγραφικό απόφθεγμα του Mayo. Θα το βρείτε στο amazon.com**

***5: The Big Blue: προβλήθηκε το 1988, με κέρδος 3.5 δις. δολάρια στην Αμερική, και άλλα τόσα στην Αμοργό όπου παίζεται καθημερινά.**

***6: CMAS: (Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques) Παγκόσμια καταδυτική οργάνωση ιδρυθείσα το 1959, με πρωτοβουλία του Κουστώ.**

Συνεχίζεται

Οι ελεύθεροι δύτες εξ' αρχής μμηθήκαν τα υδρόβια θηλαστικά.

Σύγχρονο σύστημα σκοινογιού αγώνων.